

Werkopdracht Ontwikkelteam Fries

Leeuwarden, juni 2018
Buro Kurrikulum.frl

Doelen

In het traject *Kurrikulum.frl* werkt het ontwikkelteam Fries in opdracht van de Provincie Fryslân aan de basis voor de herziening van de kerndoelen en eindtermen Fries voor het primair, speciaal en voortgezet (speciaal) onderwijs, inclusief het praktijkonderwijs. Dit vindt plaats in samenhang en afstemming met de landelijke herziening die gaande is onder de noemer *Curriculum.nu*.

Die herziening is gericht op alle andere vakken op school, uitgebreid met burgerschap en digitale geletterdheid.

Curriculum.nu richt zich op de ontwikkeling van een curriculum:

- dat toekomstgericht is en waarbij de ontwikkeling van de leerling centraal staat;
- dat samenhangend is;
- waarbij er meer balans is tussen de drie hoofddoelen in het onderwijs: kwalificatie, socialisatie en persoonlijke vorming;
- dat een heldere doorlopende leerlijn po-vo kent, waarbij er ook sprake is van een goede aansluiting op de voorschoolse periode en het vervolgonderwijs;
- waarin de – door de overheid vast te leggen – kern voor alle leerlingen in het po en vo beperkt is zodat overladenheid wordt teruggedrongen en er voldoende keuzeruimte is voor scholen en leerlingen;
- dat scholen voldoende houvast biedt om op schoolniveau tot een samenhangend en doorlopend curriculum te komen.

In 2019 worden de opbrengsten van het ontwikkelteam Fries overhandigd aan de gedeputeerde. Na politieke bespreking vormen ze de basis voor de herziening van de huidige kerndoelen en eindtermen Fries.

Werkwijze

Het ontwikkelteam Fries volgt grotendeels dezelfde werkwijze als de landelijke ontwikkelteams. In vier ontwikkelsessies bespreekt het ontwikkelteam achtereenvolgens de visie, de kern van het vak Fries en concrete kennis en vaardigheden: wat leren leerlingen bij het vak Fries? Het ontwikkelteam bestaat uit een vaste kern van leraren en schoolleiders uit het primair en voortgezet onderwijs. Per sessie wordt het team, afhankelijk van het centrale onderwerp van de sessie, aangevuld met taalspecialisten van buiten school. Daarmee wijkt de werkwijze af van de landelijke werkwijze.

In elke ontwikkelsessie werkt het ontwikkelteam toe naar een voorstel om voor te leggen aan scholen, aan andere betrokkenen en aan het ontwikkelteam Nederlands van *Curriculum.nu*. In de daaropvolgende sessie stelt het ontwikkelteam Fries dit voorstel bij op basis van de ontvangen feedback. Deze bijgestelde versie wordt voorlopig vastgesteld en gebruikt als basis om tot een volgende uitwerking te komen. Later in het ontwikkelproces kan deze voorlopig vastgestelde versie altijd nog weer bijgesteld worden. Het is een cyclisch proces.

Tijdens de laatste sessie wordt de feedback op de uitwerkingen met betrekking tot kennis en vaardigheden verwerkt en worden waar nodig de uitwerkingen met betrekking tot de visie en de kern van het vak bijgewerkt.

Ontwikkel sessie 1: Visie

In de eerste sessie formuleert het ontwikkelteam Fries een visie op het leergebied. Deze visie beschrijft waarom het leergebied belangrijk is voor leerlingen met het oog op hun leren, werken en leven. De visie maakt naar leraren en andere betrokkenen duidelijk vanuit welk perspectief op het leergebied het ontwikkelteam de kern van het leergebied en de kennis en vaardigheden en wil gaan uitwerken.

Vragen om in het ontwikkelteam te bespreken zijn:

- Wat is de inhoud en reikwijdte van het leergebied?
- Wat betekenen recente vakinhoudelijke inzichten en maatschappelijke ontwikkelingen voor de aard en het belang van het leergebied?
- Hoe kan het leergebied bijdragen aan de drie hoofddoelen van onderwijs: kwalificatie, socialisatie en persoonlijke vorming van leerlingen?
- Wat is de samenhang tussen de verschillende domeinen binnen het leergebied?
- Wat is de samenhang van het leergebied met andere leergebieden en met leergebiedoverstijgende thema's?
- Wat is de samenhang tussen de kennis en vaardigheden in het leergebied en de brede vaardigheden?
- Hoe krijgt de doorlopende leerlijn vorm in het leergebied?

Concrete opdracht:

- Een visie formuleren op het leergebied Fries, die geldt voor de gehele doorlopende leerlijn van po tot einde vo (maximaal 3 A4).
- Vragen of kwesties formuleren om voor te leggen aan scholen en aan andere betrokkenen, om de visie in een volgende sessie bij te stellen en aan te scherpen.

Ontwikkel sessie 2: De kern van het vak

Op basis van de visie bepaalt het ontwikkelteam wat tot de kern van het leergebied behoort. Die kern wordt beschreven in de vorm van 'grote opdrachten': wat hebben leerlingen vanuit het perspectief van het leergebied Fries nodig om de wereld te kunnen begrijpen (kennis) en om in die wereld adequaat te kunnen handelen (vaardigheden)?

De grote opdrachten lenen zich voor uitwerking in een doorlopende leerlijn, waarbij ze met verschillende accenten kunnen worden uitgewerkt in de verschillende bouwen van het onderwijs (po-onderbouw, po-bovenbouw, vo-onderbouw, vo-bovenbouw).

De 'grote opdrachten' hebben de volgende kenmerken. Ze:

- hebben een onderbouwde relatie met de visie;
- bieden inzichten over het leergebied;
- omvatten het hele leergebied.

Concrete opdracht:

- 10 à 15 'grote opdrachten' formuleren (voor het leergebied als geheel en met het oog op de gehele doorlopende leerlijn van po tot eind vo, voorzien van een korte inhoudelijke toelichting die aangeeft hoe de grote opdracht betekenisvol is voor leerlingen).
- Vragen of kwesties formuleren om voor te leggen aan scholen en aan andere betrokkenen, om de grote opdrachten inclusief toelichting in een volgende sessie bij te stellen en aan te scherpen.

Ontwiksessie 3: Kennis en vaardigheden

Deze 'grote opdrachten' worden verder uitgewerkt in bouwstenen: concrete kennis en vaardigheden. Die vaardigheden kunnen zowel vakspecifieke vaardigheden zijn als brede vaardigheden, die in meerdere leergebieden aan de orde kunnen komen. De bouwstenen beschrijven wat leerlingen in po-onderbouw, po-bovenbouw, vo-onderbouw en vo-bovenbouw nodig hebben om met de grote opdrachten aan de slag te gaan.

Vragen om in het ontwikkelteam te bespreken zijn:

- Welke kennis en vaardigheden zijn nodig om een 'grote opdracht' uit te werken in de verschillende bouwen?
- Welke overwegingen hanteert het ontwikkelteam om de bouwstenen tot de kern te beperken?
- Vanuit welke principes wil het ontwikkelteam de kennis en vaardigheden opbouwen in een doorlopende leerlijn (bijvoorbeeld van eenvoudig naar complex of van concreet naar abstract)?
- Hoe ziet de kern voor leerlingen in vo-bovenbouw voor de verschillende onderwijssoorten en profielen eruit? Welke aanbevelingen vanuit het vervolgonderwijs kunnen worden meegenomen om leerlingen succesvol te laten doorstromen?
- Hoe verhouden de geformuleerde kennis en vaardigheden zich tot de drie hoofddoelen van onderwijs?
- Wat is de samenhang tussen de bouwstenen van het leergebied Fries en tussen de bouwstenen van het eigen leergebied en die van andere leergebieden?

Concrete opdracht:

- Vanuit de 'grote opdrachten' de gewenste kennis en vaardigheden beschrijven voor leerlingen in po-onderbouw, po-bovenbouw, vo-onderbouw en vo-bovenbouw, met waar nodig accentverschillen voor de verschillende onderwijssoorten (vmbo-bb, vmbo-kb, vmbo-gt, havo en vwo).
- Vragen of kwesties formuleren om voor te leggen aan scholen en aan andere betrokkenen om de keuzes voor kennis en vaardigheden bij te stellen en aan te scherpen.